

Розвиток професійної компетентності вчителів фізичної культури – важкий і тривалий процес. Під час активних та інтерактивних занять учителі розвивають навички самовладання в різноманітних проблемних ситуаціях, борються зі своїми негативними емоціями. Також у вчителів розвивається здатність швидко орієнтуватися, розраховувати свої можливості та вміти протистояти власним стереотипам та установкам.

Таким чином, сенс тренінгової роботи в міжкурсовий період полягає у пробудженні сил, здібностей, професійних і особистісних якостей, які допоможуть педагогу в непередбачуваних ситуаціях, при спілкуванні з дітьми, виконанні професійних обов'язків, а також сприятимуть усвідомленню педагогічних проблем та розвитку потреби у самовдосконаленні й професійному зростанні.

Висновки. Отже, професійна підготовка вчителів фізичної культури до розвитку професійної компетентності в післядипломній педагогічній освіті відбувається як у курсовий, так і в міжкурсовий період. Форми й методи, які ми охарактеризували у статті, є сприятливою основою для досягнення високого рівня розвитку професійної компетентності вчителів фізичної культури, їх професійного зростання та самовдосконалення. Особливу увагу слід приділити застосуванню інтерактивних форм навчання, завдяки яким андрогоги і вчителі фізичної культури можуть побачити динаміку розвитку тих чи інших показників професійної компетентності, спрогнозувати шляхи її подальшого розвитку, оцінити ефективність своєї професійної взаємодії та особистого впливу.

Розглянуті нами форми й методи роботи з розвитку професійної компетентності та професійної підготовки вчителів фізичної культури не обмежуються переліченим, тому перспективи подальших розвідок будуть спрямовані на пошук нових ефективних методик, а також на проведення експериментальної роботи.

Література

1. Методичні рекомендації щодо вивчення фізкультури у 2009/10 навчальному році // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2009. – № 19–21. – С. 73–81.
2. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. – 192 с.
3. Сорочан Т.М. Модель професійного розвитку педагогічних працівників ЗНЗ у післядипломній педагогічній освіті регіонального рівня / Т.М. Сорочан // Шлях освіти. – 2008. – № 2. – С. 11–16.
4. Софій Н.З. Про сто і один метод активного навчання / Н.З. Софій, В.У. Кузьменко. – К. : Крок за кроком, 2003. – 116 с.
5. Технології навчання дорослих / [упоряд. О. Главник, Г. Бевз]. – К. : Главник, 2006. – 128 с.

БОРИСОВА М.В.

РОЗВИТОК НОВИХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ФОРМ ВИЩОЇ ОСВІТИ КАНАДИ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ

Сучасне суспільство змінюється дуже швидко. Цей процес найбільш адекватно може бути представлений та описаний нелінійною моделлю, і для цього недоцільно використовувати оцінні судження “гарний / поганий”. Світ змінюється на глибинному рівні. У наше повсякденне життя, в освітню практику прийшла нова реальність – цифрова інформація. Інформаційні ресурси сьогодні не тільки визначають економічну міцність країни, а й стають національним багатством. Активне впровадження інформаційних технологій у життя сучасного суспільства справляє великий вплив на розвиток системи вищої освіти.

У 2000 р. Асоціація університетів та коледжів Канади підготувала доповідь, у якій наголошувала на необхідності проведення модернізації освіти, підвищення її конкурентоспроможності за допомогою впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі електронного навчання, у навчальні плани та структуру вузів з метою створення заснованого на знаннях суспільства [1].

Мета статті – проаналізувати тенденції розвитку електронного навчання у сфері вищої освіти Канади, переваги та недоліки комп'ютеризації навчання, розглянути основні організаційні структури вищих освітніх закладів Канади з огляду на впровадження у навчальний процес електронного навчання.

Проблема впровадження електронного навчання в закладах вищої освіти Канади знайшла широке і ґрунтовне відображення у працях канадських дослідників Філіпа Абрамі, Роберта Крокера та Алекса Ашера, Алана Девіса, поодинокі звернення до цієї теми знаходимо також у розвідках вітчизняних учених-педагогів: Л.Я. Філіппової, Б.І. Шуневича, Д.С. Зуєвої, І.А. Крутій та О.М. Карпенко.

У плануванні розвитку та реформуванні вищої школи Канади інформаційні технології та електронне навчання стають одними з найважливіших пріоритетів, оскільки Канада – це країна, що має задовольняти освітні потреби населення різноманітних регіонів, у тому числі потреби віддалених та нечисленних територій. Електронне навчання (e-learning), або при ширшому його тлумаченні та розумінні – дистанційне навчання, виходячи з теорії та практики зарубіжного досвіду, визначається як використання нових мультимедійних технологій та мережі Інтернет з метою покращення якості освіти шляхом забезпечення доступу до ресурсів та послуг, а також для віддаленого обміну даними та співпраці [2]. Електронне навчання – це не тільки певний контент (зміст навчання), воно не обмежується використанням певної технології і може виступати компонентом бімодального або гібридного навчання [3].

Упровадження сучасних інформаційних комп'ютерних та телекомунікаційних технологій (далі – ІКТ) в освітній процес оцінюється канадськими дослідниками по-різному. Прибічники використання електронних технологій стверджують, що комп'ютери та мережа Інтернет потенційно можуть трансформувати освітнє середовище та покращити якість навчання, наголошуючи на тому, що електронне навчання:

- розширює доступ до глобальної інформації, навчання будь-де та у будь-який час;
- підвищує мотивацію студентів до навчання;
- покращує комунікацію та співпрацю серед усіх учасників навчального процесу;
- зменшує витрати на формальне навчання;
- задовольняє соціальні вимоги (наприклад, потребу в підготовці професіоналів, які компетентні у сфері сучасних інформаційних технологій та працюватимуть в умовах глобальної економіки);
- посилює навчальні можливості для студентів-аборигенів, студентів з обмеженими можливостями та тих, що проживають у віддалених провінціях і територіях Канади [4–6].

На противагу позитивному ставленню до впровадження електронного навчання у вузи країни багато дослідників висловлюють негативне ставлення до використання технологій [7; 8, с. 34], наголошуючи на тому, що:

- академічні досягнення студентів не покращуються виключно в результаті наявності доступу до комп'ютера в аудиторії;
- на підставі статистичних даних можна стверджувати: успішність при електронному навчанні асоціюється з такими самими факторами (стать, соціально-економічне становище студента), що і при традиційній формі навчання;
- дослідження, у яких аналізуються помилки та невдачі використання ІКТ у вузах, практично відсутні;
- подальша еволюція електронного навчання неможлива без наявності академічної літератури з питань теоретичних засад використання ІКТ, ґрунтовні розробки необхідні, щоб “заснувати теорію, а не оцінку; принципи, а не практику; педагогіку, а не звичайне використання” [9, с. 5].

Електронне навчання в сучасній практиці надання освіти студентам в університетах Канади базується на трьох типах діалогу: діалог між викладачем та студентом; діалог між студентами; діалог між студентом та засобами (ресурсами), що його навчають; саме вони (діалоги) є основою стратегії й практики навчання [10]. Усі наявні навчальні ресурси можуть бути доступними шляхом комбінації будь-яких з вищеперелічених типів діалогу. Наприклад, діалог між професорсько-викладацьким складом і студентами може здійснюватися за допомогою:

- двостороннього інтерактивного аудіо- та відеозв'язку з доступом до численних сайтів у мережі Інтернет;
- аудиторних лекцій: у реальному часі (синхронних) або із затримкою (асинхронних). Студенти можуть мати доступ до таких лекцій за допомогою високошвидкісних мультимедійних мереж з будинку, з роботи або з будь-якого іншого місця;
- онлайн-електронних дискусій: один на один або один з багатьма. Ці дискусії можуть включати оголошення таких сесій:
- інтенсивних синхронних (on-site) семінарів, які можуть наближатися до семінарів, що пропонуються для професіоналів, які продовжують своє навчання;
- довірчих бесід (chats).

Діалоги між і серед студентів можуть бути організовані шляхом:

- двосторонніх інтерактивних “настільних” аудіо- та відеоконференцій-зустрічей;
- синхронних або асинхронних зустрічей у студентських групах;
- онлайн-електронних дискусій: один на один або один з багатьма;
- інтенсивних синхронних дискусій у студентському гуртожитку за участю студентів з інших гуртожитків і будинків;
- розробки проектів, спрямованих на вирішення реальних проблем із залученням студентів у локальному або мережному режимі.

І нарешті, діалог між студентами й навчальними засобами (або ресурсами) може бути організований таким способом:

- з використанням електронних ресурсів, таких як мережні ресурси World Wide Web, включаючи можливості доступу до них у реальному часі;
- з використанням електронних лекцій або дискусій, електронних фільмів, книг або музики, з оглядом записів значних подій і інтерв'ю;

- з використанням різних баз даних, що включають первинні й вторинні дослідні матеріали;
- з використанням проблемно орієнтованих тестів, що включають реальні проблеми, пов'язані з поточними подіями;
- із супутніми подіями, які адресують до основних видань і передбачають консультації викладачів;
- за участю в спільних дослідних проектах;
- за участю в інших прикладних дослідженнях.

Сучасні системи вищої освіти Канади, що характеризуються широким використанням у своїй практиці можливостей електронного навчання, належать до таких організаційних структур [11], як:

1) центр/кафедра/факультет/інститут електронного навчання в межах традиційного університету: Університетський коледж Півночі (University College of the North), Меморіальний університет Ньюфаундленда (Memorial University of Newfoundland), Університет Королівських доріг (Royal Roads University), Університет Ватерлоо (University of Waterloo);

2) відкриті навчальні заклади або організації, віртуальні університети, навчання в яких базується виключно на комп'ютерних мережах, наприклад, мережі Інтернет: Університет Атабаски / Канадський відкритий університет (Athabasca University / Canada Open University); Університет Томпсон Ріверс – Відкрите навчання (Thompson Rivers University – Open Learning), Агенція з відкритого навчання (Open Learning Agency), Відкритий університет Британської Колумбії (British Columbia Open University);

3) консорціум, або партнерство традиційних університетів чи коледжів, у яких кожний з учасників створює ряд курсів для електронного навчання, а організоване ним агентство-посередник відповідає за маркетинг цих курсів і загальне функціонування системи відкритої освіти на базі консорціуму: Канадський віртуальний університет (Canadian Virtual University), Contact North;

4) телеуніверситет, навчання в якому базується переважно на використанні телевізійних навчальних курсів: Університет теленавчання (TÉLUQ, l'université à distance de l'UQAM).

Традиційні університети в усьому світі мають велике значення для розвитку нової системи університетської освіти. Будучи освітніми центрами, у яких зосереджені провідні спеціалісти, традиційні університети мають значний потенціал для того, щоб стати центрами з розробки сучасних електронних університетських курсів. В основі цього – розвиток у традиційних університетах спеціальних підрозділів електронної освіти. Такі підрозділи можуть, по-перше, розробляти й доставляти електронні курси в рамках свого університету, особливо коли університетські будинки (корпуси) розташовані на значній відстані або є філії в різних містах; по-друге, розробляти дистанційні курси для ринку освітніх послуг.

Університети, що працюють за цією моделлю, навчають студентів як очно (у стінах університету повний робочий день), так і дистанційно. Студенти обох форм навчання проходять однакову програму й складають такі самі іспити відповідно до однакових стандартів.

Студенти стаціонару також мають доступ до матеріалів, розроблених для електронного навчання. Викладачам тут дає стимул робота в студентській аудиторії, їм доступний ширший спектр дисциплін порівняно з вузами, де здійснюється лише дистанційне навчання, через зазвичай вузьку спеціалізацію останніх. У навчальних закладах установ із двома формами навчання дистанційна освіта, як правило, включена до структури традиційного університету, хоча нерідко має власну адміністрацію, студентський відділ, а також окремий штат викладачів.

Масштаби діяльності підрозділів дистанційної освіти в рамках навчальних закладів установ із двома формами навчання значно менші порівняно зі спеціалізованими вузами. Більша частина накладних витрат нерідко покривається за рахунок ресурсів, асигнованих на здійснення програм очного навчання. Прикладами університетів розглянутого типу є Університет Ватерлоо (University of Waterloo), Університетський коледж Півночі (University College of the North).

Розглянемо зазначені організаційні структури детальніше.

Відкриті університети. Ці навчальні заклади нового типу розвиваються, багато в чому спираючись на модель заочної освіти, модернізуючи її на базі використання в навчальному процесі сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій. Університети заочної освіти, у яких навчання донедавна здійснювалося на базі друкованих матеріалів, часто мають розвинуту інфраструктуру, багатий педагогічний і організаційний досвід навчання на відстані, які використовуються для розвитку нової системи університетського електронного навчання. Поряд із друкованими матеріалами в навчальному процесі все частіше застосовуються аудіо- і відеодиски, радіо- і телекомунікації.

Резюмуючи досвід цих навчальних закладів, можна відзначити, що для розвитку віртуальних і відкритих університетів характерні два фактори:

1) використання досвіду й інфраструктури заочної освіти, мережі регіональних центрів для становлення нових освітніх моделей на базі сучасних інформаційних технологій;

2) вироблення нових економічних та організаційних механізмів освітнього процесу в ході зміни його технологічної основи.

Агентство відкритого навчання забезпечує керівництво розробкою й реалізацією відкритої освіти в Британській Колумбії. Будучи освітнім закладом, створеним для забезпечення можливості навчання протягом всього життя, Агентство відкритого навчання використовує телебачення, електронні технології друку й навчальні програми. Курси й програми вибираються, виходячи з потреб у вищій освіті й кар'єрі. Основною цільовою групою студентів такого вузу є люди, що вже мають досвід роботи і продовжують працювати під час навчання [12].

Повний пакет, що включає опис курсу, окремі модулі курсу, підручники й файл призначення, надсилається студентові при реєстрації. Для деяких курсів можуть бути надані додаткові матеріали типу аудіокасет, слайдів, лабораторних комплектів, відеозаписів, програмного забезпечення або телевізійних програм. Служба підтримки забезпечує постійний контакт із тими, кому необхідна деяка адаптація курсу. Забезпечується цілодобове бібліотечне обслуговування всіх студентів, що живуть у Британській Колумбії і Юконі.

Віртуальний університет. У цій освітній моделі повністю реалізуються ті потенційні можливості перебудови системи освіти, які забезпечують технології навчальних телеконференцій. Ці технології дають змогу групам студентів і окремим учням зустрічатися з викладачами й між собою, перебуваючи на будь-якій відстані один від одного. Такі сучасні засоби комунікації доповнюються комп'ютерними навчальними програмами типу мультимедіа, які заміщають друковані тексти, аудіо- і відеоплівки. У результаті цього студент може одержувати навчальну інформацію з різних джерел. Поява такої моделі освіти веде до того, що навчання здійснюється не тільки на відстані, а й незалежно від будь-якої установи.

Така модель ще не реалізована повністю. Її впровадження супроводжується істотними труднощами, зокрема із проблемою отримання суспільного визнання й права видавати дипломи й сертифікати, присвоювати відповідні ступені (проблема акредитації віртуального університету). Подолання цих труднощів і повний розвиток моделі віртуального університету зумовить глибокі зміни в організаційній структурі сучасної освіти. Віртуальний університет не має навчальних корпусів і студентських гуртожитків, кампусів, кабінетів адміністративних працівників і лекційних залів. Він складається з груп, що співпрацюють, адміністраторів, розробників курсів, викладачів, технологів і студентів, які розділені великими відстанями, часто національними кордонами, але які разом працюють й інтерактивно навчаються, використовуючи сучасні телематичні технології. Очевидно, що ця модель забезпечить великий прогрес на шляху інтернаціоналізації освіти й доступності навчання.

Консорціум університетів. Ця нова інституціональна модель університетської освіти стала активно розвиватися останніми роками. Консорціум університетів (від лат. consortium – співучасть, співтовариство) – комерційне підприємство, що надає комунікаційні й адміністративні послуги з проведення навчальних курсів, розроблених традиційними університетами, що входять до консорціуму, для дистанційного навчання на базі різноманітних освітніх технологій. Таким чином, консорціум університетів поєднує й координує діяльність декількох університетів на основі сучасних інформаційних технологій. Можна сказати, що консорціум університетів здійснює брокерський зв'язок між студентами й традиційними університетами для електронного навчання. Консорціум університетів може надавати як курси вищої школи, так і аспірантські курси, програми продовженої освіти й підготовчі курси для абітурієнтів. Найбільш важливим є те, що консорціум університетів дає можливість дистанційно одержати ступені й сертифікати тих університетів, які входять у консорціум. Така інституціональна модель надзвичайно актуальна для Канади, оскільки дає змогу об'єднати освітні ресурси багатьох традиційних університетів.

Канадський віртуальний університет – це консорціум 11 провідних вищих навчальних закладів, що спеціалізуються на наданні електронних освітніх послуг. До складу університету входять: Університет Атабаски (Athabasca University), Університет Кейп Бретон (Cape Breton University), Лаврентійський університет (Laurentian University), Меморіальний університет Ньюфаундленда (Memorial University of Newfoundland), Університет Ніпісінга (Nipissing University), Університет королівських доріг (Royal Roads University), Університет святого Франціса Ксав'єра (St. Francis Xavier), Телеуніверситет Квебеку

(TÉLUQ, l'université à distance de l'UQÀM), Університет Томпсон Ріверс (Thompson Rivers University), Університет Манітоби (University of Manitoba), Університет Нью-Брансвіка (University of New Brunswick).

Телеуніверситет. Ця нова інституціональна форма університетської освіти також заснована на об'єднанні ресурсів традиційних університетів, але це об'єднання набагато потужніше, ніж у випадку консорціуму університетів. Телеуніверситет пропонує спільну роботу ряду незалежних університетів за інтегрованими навчальними планами. Телеуніверситет сам розробляє й доставляє курси, присуджує ступені, видає дипломи й сертифікати, використовуючи професорсько-викладацький склад, класні аудиторії й інші ресурси традиційних університетів.

Ця модель сучасної університетської освіти найбільш яскраво втілилася в діяльності Університету теленавчання Квебеку (TÉLUQ, l'université à distance de l'UQÀM). Телеуніверситет організований Міністерством освіти провінції Квебек у 1972 р. після досліджень ролі дистанційної освіти на університетському рівні. Фактично це єдиний університет у Північній Америці, що здійснює підготовку фахівців французькою мовою.

Університет розробив різні програми навчання дорослих, проводить перепідготовку кадрів у співробітництві з малим бізнесом. Телеуніверситет пропонує програми підготовки з менеджменту, зв'язку, соціальних і гуманітарних наук, усього за 13 сертифікованими програмами, 12 короткими програмами професійної перепідготовки. Зміни в технології зв'язку дали змогу вдосконалити моделі дистанційної освіти в телеуніверситеті з метою забезпечення швидкого й більш адекватного доступу студентів до інформаційних технологій. Приблизно 20 тис. студентів приймаються на телеуніверситетські курси й програми щороку, 80% з них – дорослі, які працюють.

Висновки. Установи вищої освіти зазнають стрімких змін; вплив електронного навчання на процеси викладання й навчання нерівномірний і дуже диференційований. Технологічні нововведення сьогодні сприймаються як частина більш значного процесу – загальної реструктуризації вищої освіти Канади.

Розвиток віртуального університету в рамках традиційних форм навчання, крім усього іншого, буде залежати від співробітництва між країнами, секторами й службами як частини нової університетської стратегії. Крім наявності інфраструктури, здатної підтримувати співробітництво й взаємодію, необхідно враховувати й такі додаткові фактори, як рівень суспільного й особистого партнерства, негнучкість національних систем освіти, стандартизацію й неоднорідний за якістю зміст навчання.

Технології все більше стають невід'ємною складовою соціальної структури. У Канаді більшість людей, особливо студенти, проводять значну частину свого життя в кіберпросторі, у новій реальності, що накладається на суспільство й істотно на нього впливає. Важливою складовою трансформації університету стане аналіз цього явища і його впливу, а також участь у ньому.

Зважаючи на внутрішню логіку технології, на початку XXI ст. настає час позбуватися попередніх аксіом, ідей, систем і структур в університеті, так само як і в суспільстві, для того, щоб дати дорогу новим. При цьому необхідно залишатися уважними й критичними в міру виникнення нових гнучких моделей і стежити, щоб вони оптимально обслуговували нинішні й майбутні потреби студентів у суспільстві, що стрімко змінюється.

Література

1. AUCC Statement on Technology Enhanced Learning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.aucc.ca/_pdf/english/statements/2000/tel_06_20_e.pdf.
2. Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.elearningeuropa.info/main/index.php?page=glossary>.
3. Rossiter J. An e-learning vision: Towards a Pan-Canadian strategy and action plan. Ottawa, 2002. – ON: CANARIE Inc. [Електронний ресурс] / J. Rossiter. – Режим доступу: <http://www.canarie.ca/funding/elearning/elearningvision.pdf>.
4. Advisory Committee for Online Learning. The E-Learning E-Volution in Colleges and Universities: A Pan-Canadian Challenge. – Ottawa: Industry Canada, 2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cmec.ca/postsec/evolution.en.pdf.
5. Abrami Philip C., Robert M. Bernard, C. Anne Wade. A Review of E-Learning in Canada: A Rough Sketch of the Evidence, Gaps and Promising Directions. Ottawa: Canadian Council on Learning, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccl-cca.ca/NR/rdonlyres/FE77E704-D207-4511-8F74-E3FFE9A75E7E/0/SFRElearningConcordiaApr06.pdf>.
6. Charpentier M., Lafrance C. International E-learning Strategies: Key Findings Relevant to the Canadian Context. Ottawa: Canadian Council on Learning, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccl-cca.ca/NR/rdonlyres/7DCFC8CB-D926-4C22-A549-F28080E65378/0/JohnBissInternationalELearningEN.pdf>.
7. Ungerleider C., Burns T. Information and communication technologies in elementary and secondary education: a state of the art review. (Pan-Canadian Education Research Agenda Symposium. – Montreal, 2002. – 30 April–2 May [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cesc-csce.ca/pceradocs/2002/papers/CUngerleider_OEN.pdf.
8. Driscoll Margaret. Hype versus reality in the boardroom: why e-learning hasn't lived up to its initial projections for penetrating the corporate environment / S. Carliner and P. Shank // The E-Learning Handbook: A Comprehensive Guide to Online Learning. – San Francisco : Pfeiffer/John Wiley & Sons, 2008. – 210 p.
9. Nichols Mark. A theory for eLearning / Mark Nichols // Educational Technology & Society 6. – №. 2 (2003). – P. 1–10.
10. Филиппова Л.Я. Опыт университетов США и Канады в области организации онлайн-обучения, основанного на WEB-технологиях / Л.Я. Филиппова [Електронний ресурс]. – Режим доступа: users.kpi.kharkov.ua/lre/rt909/Web-based%20teach.doc.
11. Шуневич Б.І. Тенденції розвитку дистанційного навчання у зарубіжній вищій школі / Б.І. Шуневич // Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] ; Ін-т інформ. технологій і засобів навчання АПН України ; Ун-т менеджменту освіти АПН України. – 2008. – № 3 (7). – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em7/content/08sbishf.htm>.
12. Зуева Д.С. Специфика мегауниверситетов как современной образовательной инфраструктуры [Электронный ресурс] / Д.С. Зуева, О.М. Карпенко, И.А. Крутий // Социологические исследования. – 2007. – № 10. – С. 82–85. – Режим доступа: <http://www.ecsocman.edu.ru/socis/msg/328433.html>.

ВАСИЛЬЄВА М.П.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНОГО КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У СВІТЛІ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальне падіння духовності і моральності, втрата позитивних ціннісних орієнтацій, незабезпечення автономності сфери освіти від інших соціальних інститутів, високий рівень індивідуалізації праці педагогів, зумовлений творчою специфікою педагогічних функцій, зниження престижу педагогічної професії, відсутність моральної регламентації педагогічної діяльності – усе це не може не позначитися на моральному образі конкретних педагогічних працівників як членів соціуму.

У педагогіці нагромаджено досить великий теоретичний і практичний матеріал з професійної підготовки майбутнього педагога, формування його готовності до належного виконання функцій професійної діяльності. У численних дослідженнях сформульовано поняття “підготовка” і “готовність до професійної діяльності”, визначено зміст і структуру цих понять, виявлено основні параметри й умови, що впливають на ефективність підготовки, динаміку, тривалість і стійкість готовності (О. Абдуліна, Ю. Азаров, Н. Болдирєва, В. Гриньова, Т. Ільїна,